



การศึกษาการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ
ในโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนที่ได้รับรางวัลพระราชทาน
A STUDY OF CURRICULUM AND ACADEMIC ADMINISTRATION
IN PRIVATE PRIMARY SCHOOL WITH THE ROYAL AWARD

นางสาวภัทรา ใจวอมภรณ์ *

Pattra Ngoummaraporn

อาจารย์ ดร.เพิ่มเกียรติ ขมวัฒนา **

Permkiet Khamawattana, Ph.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนที่ได้รับรางวัลพระราชทานระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนเอกชน จำนวน 3 โรงเรียน ซึ่งใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้าแผนก หัวหน้างาน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และหัวหน้างานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน รวม 45 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบบสังเกต และแบบศึกษาเอกสาร วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอข้อมูลเป็นความเรียง

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บริหาร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตร กำกับ ติดตาม และนิเทศการใช้หลักสูตร และมีการประเมินการใช้หลักสูตรโดยนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรทุกปีการศึกษา 2) ครูผู้สอนวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคล นำข้อมูลจากการวิเคราะห์มาพัฒนานักเรียน วางแผนและเตรียมการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์และลงมือปฏิบัติ 3) ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการวัดประเมินผล รายงานผลการประเมิน และนำผลการประเมินมาพัฒนานักเรียน 4) ผู้บริหารจัดบริการและส่งเสริมให้ครูผลิต แลกเปลี่ยน และเพิ่มพูนความรู้ในการใช้สื่อการเรียนรู้ 5) ครูผู้สอนจัดกิจกรรมตามความสนใจของนักเรียนเพื่อพัฒนาทักษะและส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตลอดจนจัดบริการเพื่อช่วยเหลือและแก้ปัญหาให้นักเรียน 6) ผู้บริหารครูผู้สอน และบุคลากร ดำเนินการส่งเสริม สนับสนุน และจัดกิจกรรมให้ตอบสนองต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโดยจัดเป็นโครงการและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน

* นิสิตมหาบัณฑิตสาขาวิชานิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร ภาควิชานโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: oui_234@hotmail.com

**อาจารย์ประจำสาขาวิชานิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร ภาควิชานโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: Permkiet.K@chula.ac.th

ISSN1905-4491

Abstract

The purpose of this research was to study the curriculum and academic administration in private primary schools with the Royal Award in Bangkok. Purposive sampling was used and three private schools samples. The data was obtained from the administrators and staff in total of 45. The instruments used were semi-structured interviews, observation forms, and documents study. The data was analyzed by content analysis and proposed in descriptive presentation.

The research findings were as follows: 1) The administrators and academic staff directed, monitored and supervised the curriculum implementation and brought the assessment result to improve the curriculum in each academic year. 2) The teachers analyzed the students individually, plan and manage the teaching and learning preparation to make students think critically and practise. 3) The administrators encouraged the teachers to be knowledgeable in measurement and evaluation, reported the results and applied them. 4) The administrators provided the service and encouraged the teachers to share and improve themselves in learning material using. 5) The teachers provided activities based on students' interests to develop their skills and encourage desired characteristics including providing services to solve the students' problems. 6) The administrators, teachers, and staff supported and provided activities to fulfil students' learning through projects and expanded learning resources in schools.

คำสำคัญ: การบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ / โรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา / รางวัลพระราชทาน

KEYWORDS: CURRICULUM AND ACADEMIC ADMINISTRATION / PRIVATE PRIMARY SCHOOL / ROYAL AWARD

บทนำ

การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษาเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานของสถานศึกษาอย่างมีคุณภาพ ถือเป็นงานหลักของโรงเรียนที่ใช้กำกับกระบวนการดำเนินงานของโรงเรียน เป็นงานที่เป็นศูนย์กลางของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนที่มีงานวิชาการที่ก้าวหน้ามักจะเป็นที่นิยม เป็นที่ยอมรับและไม่ว่าจะเป็นสถานศึกษาประเภทใด มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษา จะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการ ด้วยเหตุนี้การบริหารงานวิชาการจึงเป็นงานที่สำคัญของการจัดการศึกษา โดย สมิต และคณะ (1961 อ้างถึงใน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2543: 1) ได้จัดความสำคัญของการบริหารงานวิชาการไว้เป็นลำดับแรกของงานในสถานศึกษาตามความรับผิดชอบของผู้บริหาร คิดเป็นร้อยละ 40 ซึ่งการบริหารงานวิชาการนี้มีความเกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทุกระดับในสถานศึกษา อันเป็นผู้ที่มีบทบาทในการดำเนินการบริหารงานวิชาการให้ประสบความสำเร็จเพื่อนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามเป้าหมาย

ด้วยงานวิชาการเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ที่สถานศึกษาต้องรับผิดชอบในการจัดการให้มีประสิทธิภาพ ดังนั้นนโยบายของรัฐที่สนับสนุนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มุ่งให้มีการกระจายอำนาจให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายเพื่อให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตร และ กระบวนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลได้อย่างมีคุณภาพ

การบริหารงานวิชาการตามกระบวนการปฏิรูปการเรียนรู้ครอบคลุมในเรื่องหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล โดยมีหลักสูตรเป็นข้อกำหนดและแนวทางในการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และนำไปพัฒนาคุณภาพชีวิต นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของสังคมและประเทศชาติ

ตั้งที่กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งการบริหารหลักสูตรนี้เองเป็นสิ่งสำคัญในการกำหนดความสำเร็จของการจัดการศึกษาให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพตามที่หลักสูตรกำหนด การบริหารงานวิชาการและการบริหารหลักสูตรจึงเป็นเรื่องสำคัญของสถานศึกษาในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยทั้งสองงานถือเป็นงานภารกิจหลักของสถานศึกษาทุกแห่งที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ไม่ว่าจะเป็นสถานศึกษาในความรับผิดชอบของรัฐหรือสถานศึกษาเอกชน ซึ่งโรงเรียนเอกชนเป็นโรงเรียนประเภทหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาในปัจจุบันที่รัฐมีนโยบายจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแก่เยาวชนทุกคนเป็นเวลา 12 ปี เป็นการศึกษาภาคบังคับในระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นเวลา 9 ปี ซึ่งการศึกษาภาคบังคับนี้นับเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับเยาวชน โดยรัฐต้องเพิ่มปริมาณโรงเรียนให้สามารถรองรับจำนวนเยาวชนได้อย่างทั่วถึง และยังคงเร่งปรับปรุงคุณภาพตามนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โรงเรียนเอกชนจึงมีส่วนช่วยในการแบ่งเบาภาระจากรัฐบาลได้ ทั้งนี้โรงเรียนเอกชนยังคงต้องเร่งปรับการบริหารจัดการเพื่อให้สอดคล้องตามแนวนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐบาลและเป็นทางเลือกให้แก่ประชาชน ซึ่งจะต้องมีลักษณะโครงสร้างการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ มีการบริหารวิชาการที่เข้มแข็ง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ตอบสนองความต้องการของผู้ปกครองและสอดคล้องตามนโยบายการปฏิรูป สามารถดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพเป็นโรงเรียนที่แบ่งเบาภาระจากรัฐที่แท้จริง (ศศิพันธ์ ตรงยงกูร, 2546) โรงเรียนเอกชนจึงเป็นทางเลือกหนึ่งในการจัดการศึกษาที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ปกครองได้อย่างตรงความต้องการ การส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจึงเป็นวิธีการหนึ่งที่ทำให้สถานศึกษามีการบริหารจัดการที่เข้มแข็งมีประสิทธิภาพอยู่ในเกณฑ์ที่เป็นมาตรฐานระดับชาติ เป็นการยกย่อง เชิดชู สร้างขวัญและกำลังใจให้แก่สถานศึกษาและบุคลากร ดังเห็นได้จากการดำเนินงานคัดเลือกสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลพระราชทาน ซึ่งเป็นรางวัลที่กระทรวงศึกษาธิการให้การยกย่องว่าเป็นรางวัลระดับชาติ และรางวัลพระราชทานยังเป็นเครื่องกระตุ้นให้เกิดการพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาของชาติให้ดียิ่งขึ้นด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555)

การคัดเลือกสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลพระราชทานนั้น มีเกณฑ์ในการพิจารณาทั้งหมด 6 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณภาพนักเรียน ด้านการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ ด้านการบริหารจัดการ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครองและชุมชน ด้านบุคลากรและการบริหารงานบุคลากร และด้านความดีเด่นของสถานศึกษา โดยโรงเรียนที่ได้รับรางวัลพระราชทานนั้นต้องมีผลการประเมินผ่านเกณฑ์ในทุกด้าน มีคุณภาพในการจัดการศึกษา ดังเห็นได้จากคุณภาพของผู้เรียนที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพ การบริหารจัดการของผู้บริหารและการสอนของครู จึงเห็นได้ว่ารางวัลโรงเรียนพระราชทานเป็นรางวัลอันทรงเกียรติ แสดงถึงคุณภาพในการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาที่สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานและเกณฑ์การประเมินรางวัลโรงเรียนพระราชทาน อันนำมาซึ่งความภาคภูมิใจและเป็นเกียรติแก่สถานศึกษาที่ได้รับรางวัลอันทรงเกียรตินี้

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนที่ได้รับรางวัลพระราชทานระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาการบริหารหลักสูตรและการดำเนินงานวิชาการระดับประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาสภาพการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนที่ได้รับรางวัลพระราชทานระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนเอกชนที่ได้รับรางวัลพระราชทานในเขตกรุงเทพมหานคร ในระหว่างปีการศึกษา 2551 – 2555 จำนวน 6 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนเอกชนที่ได้รับรางวัลพระราชทานในเขตกรุงเทพมหานครในระหว่างปีการศึกษา 2551 – 2555 จำนวน 3 โรงเรียน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงโดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือก คือ เป็นโรงเรียนที่ได้รับรางวัลล่าสุด และเป็นโรงเรียนที่มีความยินดีในการให้ข้อมูลเพื่อการวิจัย ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ หัวหน้างานตามโครงสร้างการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หัวหน้างานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน รวมจำนวนโรงเรียนละ 15 คน รวมจำนวนผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งสิ้น 45 คน

ขอบเขตเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพการดำเนินงานบริหารหลักสูตรและงานวิชาการในโรงเรียนเอกชนที่ได้รับรางวัลพระราชทานระดับประถมศึกษาในระหว่างปีการศึกษา 2551 – 2555 โดยใช้กรอบแนวคิดการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการตามขอบเขตการประเมินสถานศึกษารางวัลพระราชทานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งแบ่งงานบริหารหลักสูตรและวิชาการ ออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้

1. **การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา** ได้แก่ เรื่อง การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา ชุมชน สังคมและท้องถิ่นเพื่อนำผลมาวางแผนพัฒนาหลักสูตร หลักสูตร เป้าหมายการจัดการศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกำหนดเป้าหมาย การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินการใช้หลักสูตร การนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร

2. **การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ** ได้แก่ เรื่อง การศึกษาวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคลและนำมาพัฒนานักเรียน การจัดการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์และลงมือปฏิบัติ การบูรณาการเรียนรู้อีกกับกลุ่มวิชาอื่นๆและภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดสอนซ่อมเสริมให้แก่นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนและเพิ่มพูนศักยภาพนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ

3. **การพัฒนากระบวนการวัดและประเมินผลการเรียน** ได้แก่ เรื่อง การใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียน การกำหนดเกณฑ์การตัดสินผลการเรียน ระบบการรายงานผลการเรียนต่อนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน การนำผลการเรียนไปพัฒนานักเรียน พัฒนาการสอนและพัฒนาหลักสูตร

4. **การผลิต การใช้ การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้** ได้แก่ เรื่อง การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดหาและผลิตสื่อและเทคโนโลยี การใช้และพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียน การสอน ระบบการให้บริการ การใช้ และการบำรุงรักษาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ การขยายผลการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้

5. **การจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียน** ได้แก่ เรื่อง การจัดกิจกรรมส่งเสริม แลกเปลี่ยนการเรียนรู้ให้นักเรียนได้แสดงออกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การจัดกิจกรรมแนะแนว การจัดบริการและสวัสดิการต่างๆเพื่อช่วยเหลือนักเรียน

6. การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ได้แก่ เรื่อง ห้องสมุด และการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรักการอ่าน ห้องปฏิบัติการต่างๆมีจำนวนเพียงพอ และใช้ประโยชน์คุ้มค่า การจัดมุมและแหล่งส่งเสริมการเรียนรู้ ทั้งในและนอกห้องเรียน การจัดสภาพแวดล้อมภายในบริเวณสถานศึกษา

คำจำกัดความ/คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย

โรงเรียนเอกชน หมายถึง โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนที่จัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทานในระหว่างปีการศึกษา 2551 – 2555

งานบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ หมายถึง การปฏิบัติงานหรือการดำเนินงานซึ่งโรงเรียนเอกชนได้จัดขึ้น อันประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ การพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลการเรียน การผลิต การใช้การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียน การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ หัวหน้างานตามโครงสร้างการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้มีจำนวน 4 ฉบับ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างจำนวน 2 ฉบับ แบบสังเกตจำนวน 1 ฉบับ แบบศึกษาเอกสารจำนวน 1 ฉบับ

การเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยการสัมภาษณ์ การสังเกต และศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาข้อมูลจากการสัมภาษณ์ (Content Analysis) และนำเสนอเป็นความเรียง มีหน่วยการวิเคราะห์ (Unit of Analysis) เป็นโรงเรียน จากนั้นนำข้อมูลแต่ละโรงเรียนมาวิเคราะห์เป็นภาพรวมทั้ง 3 โรงเรียน นำเสนอผลการวิจัยเป็นความเรียง

ผลการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา ชุมชน สังคมและท้องถิ่นเพื่อนำผลมาวางแผนพัฒนาหลักสูตร พบว่า โรงเรียนทุกโรงเรียนพัฒนาหลักสูตรไว้ในแผนปฏิบัติงานประจำปี มีการกำหนดผู้รับผิดชอบชัดเจนคือฝ่ายวิชาการหรือหัวหน้าแผนกทำหน้าที่รวบรวมข้อมูลจากครู นักเรียน และผู้ปกครอง ด้วยวิธีการที่หลากหลาย นำข้อมูลจากการวิเคราะห์สภาพการณ์ในปัจจุบัน และนโยบายการบริหารตามโครงสร้างของโรงเรียนมาใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตร ทุกโรงเรียนดำเนินการในช่วงเดือนมีนาคมและเมษายนของทุกปี

หลักสูตร เป้าหมายการจัดการศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกำหนดเป้าหมาย พบว่า โรงเรียนทุกโรงเรียนดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นกรอบทิศทางในการจัดทำหลักสูตร ยึดหลักตามเป้าหมายการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ มีคณะผู้บริหาร ผู้ปกครอง ครูผู้สอน และนักเรียนเป็นผู้ร่วมกำหนดเป้าหมายจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเป็นหลักสูตรปกติ และหลักสูตรพิเศษเพื่อเป็นทางเลือกให้แก่ผู้ปกครอง

การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินการใช้หลักสูตร พบว่า โรงเรียนทุกโรงเรียนมีการกำหนดแผนงาน นิเทศการสอนอย่างชัดเจน จัดทำโครงการนิเทศการสอนไว้ในแผนปฏิบัติงานประจำปี ระบุหัวหน้างานเป็นผู้รับผิดชอบ การประเมินการใช้หลักสูตรโรงเรียนส่วนใหญ่จัดทำแบบประเมินการใช้หลักสูตร กำหนดหัวข้อ การประเมิน โดยครูผู้สอนเป็นผู้รับผิดชอบบันทึกข้อมูล เมื่อจบปีการศึกษานำข้อมูลมาประเมินการใช้หลักสูตร

การนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร พบว่า โรงเรียนทุกโรงเรียนดำเนินการนำผลการ ประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร โดยมีแผนงานพัฒนาหลักสูตรประจำปี กำหนดช่วงเวลาพัฒนา หลักสูตรและผู้รับผิดชอบไว้ชัดเจน นำผลมาดำเนินการพัฒนาหลักสูตรทุกปีการศึกษา

การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ

การศึกษาวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคลและนำผลมาพัฒนานักเรียน พบว่า โรงเรียนทุกโรงเรียน วิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคลโดยครูผู้สอนเป็นผู้รับผิดชอบวิเคราะห์นักเรียนจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แยกนักเรียนกลุ่มอ่อนไว้เพื่อดำเนินการพัฒนา โรงเรียนแต่ละโรงเรียนนำผลการวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคลมา พัฒนานักเรียนด้วยวิธีการที่แตกต่างกัน บางโรงเรียนดำเนินการโดยแยกนักเรียนกลุ่มอ่อนไปเรียนเป็นกลุ่ม ย่อยกับครูผู้เชี่ยวชาญ บางโรงเรียนดำเนินการพัฒนานักเรียนกลุ่มอ่อนโดยการสอนซ่อมเสริมนอกเวลาโดย ไม่คิดค่าใช้จ่ายเพิ่มเติม และบางโรงเรียนดำเนินการโดยจัดทำบทเรียนสำหรับนักเรียนกลุ่มอ่อนเฉพาะ ครูผู้สอนใช้วิธีการสอนนักเรียนแต่ละกลุ่มโดยใช้วิธีการที่แตกต่างกันเพื่อให้นักเรียนพัฒนาความสามารถได้ ตามศักยภาพของตน มีการจัดสอนซ่อมเสริม สอนพิเศษให้นักเรียนโดยประสานงานแจ้งข้อมูลให้ผู้ปกครอง ทราบ

การจัดการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์และลงมือปฏิบัติจริง พบว่า โรงเรียนทุกโรงเรียน มีการดำเนินการส่งเสริมครูผู้สอนให้วางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีระบบติดตามงานการจัดการ เรียนการสอน มีกิจกรรมและโครงการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการคิดวิเคราะห์และลงมือปฏิบัติตามกลุ่มสาระ การเรียนรู้และกิจกรรมวันสำคัญต่างๆของโรงเรียน มีการจัดอบรมพัฒนาครูผู้สอน มุ่งเน้นพัฒนาในด้านการ สอนของครู

การบูรณาการการเรียนรู้กับกลุ่มวิชาอื่นๆและภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่สร้างความ เข้าใจเรื่องการบูรณาการให้แก่ครูผู้สอนโดยจัดอบรมให้ความรู้ก่อนจัดทำหน่วยการเรียนรู้ มีการจัดทำหลักสูตร โดยเป็นการบูรณาการร่วมกันระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียน การสอนโดยพิจารณาจากสภาพท้องถิ่นบริเวณรอบโรงเรียน แหล่งเรียนรู้บริเวณโดยรอบพื้นที่โรงเรียน

การจัดสอนซ่อมเสริมให้แก่นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนและเพิ่มพูนศักยภาพนักเรียนที่ มีความสามารถพิเศษ พบว่า โรงเรียนแต่ละโรงเรียนดำเนินการจัดสอนซ่อมเสริมให้แก่นักเรียนที่มีความบกพร่อง ทางการเรียนแตกต่างกันโดย บางโรงเรียนมีระบบการสอนซ่อมเสริม จัดเป็นห้องเรียนกลุ่มย่อยสำหรับ นักเรียนกลุ่มอ่อน มีครูผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้นๆเป็นผู้สอน จัดสอนซ่อมเสริม และจัดสอนพิเศษเสริมในวันเสาร์ บางโรงเรียนจัดโครงการพิเศษสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนร่วมกับมูลนิธิภายนอก จัดเป็น ห้องเรียนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ บางโรงเรียนดำเนินการโดยมีระบบการจัดสอนซ่อม เสริมให้แก่เด็กนักเรียนกลุ่มอ่อนหลังเลิกเรียน ในกรณีนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษครูประจำชั้นจะจัดทำ แผนการเรียนรู้รายบุคคล (Individualized Education Program) สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษใน ชั้นเรียน และสอนแยกเป็นรายบุคคลตามพัฒนาการของนักเรียน ส่วนการดำเนินการเพิ่มพูนศักยภาพนักเรียน

ที่มีความสามารถพิเศษโรงเรียนทุกโรงเรียนดำเนินการโดยส่งนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษเข้าแข่งขันในโครงการต่างๆ และสอนเสริมให้นักเรียนในแต่ละวิชาที่นักเรียนมีความสามารถในด้านนั้นๆ

การพัฒนากระบวนการวัดและประเมินผลการเรียน

การใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียน พบว่า โรงเรียนทุกโรงเรียนดำเนินการตามระเบียบการวัดประเมินผลตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 จัดทำคู่มือการวัดผลและประเมินผล จัดประชุมชี้แจงแนวทางในการวัดและประเมินผลเพื่อสร้างความเข้าใจให้แก่ครูผู้สอน ครูผู้สอนมีการวางแผน กำหนดเกณฑ์การประเมิน เครื่องมือที่ใช้ กำหนดภาระงาน กิจกรรม มีการใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลที่มีความหลากหลาย

การกำหนดเกณฑ์การตัดสินผลการเรียน พบว่า โรงเรียนทุกโรงเรียนใช้แนวทางการประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยครูผู้สอนเป็นผู้กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน วิธีการประเมินผลระหว่างเรียน กำหนดภาระงาน ชิ้นงาน

ระบบการรายงานผลการเรียนต่อนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการรายงานผลการเรียนต่อนักเรียนหลังจากการทดสอบประจำภาคเรียน จัดทำเอกสารเพื่อรายงานผลการเรียน และพัฒนาการของนักเรียนร่วมกับการรายงานผลโดยการแจ้งให้ผู้ปกครองทราบโดยตรงทุกภาคเรียน รายงานผลต่อชุมชนโดยรายงานผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O -NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผ่านทางเว็บไซต์ และป้ายนิเทศประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน จัดทำรายงานประจำปีทุกปีการศึกษาเพื่อรายงานผลการดำเนินงานของโรงเรียนให้ต้นสังกัดทราบ

การนำผลการเรียนไปพัฒนานักเรียน พัฒนาการสอนและพัฒนาหลักสูตร พบว่า โรงเรียนทุกโรงเรียนมีการนำผลการเรียนไปพัฒนานักเรียนด้วยวิธีการที่แตกต่างกัน ทั้งแยกนักเรียนกลุ่มอ่อนไปเรียนในห้องเรียนกลุ่มย่อย สอนซ่อมเสริมในช่วงพักกลางวัน สอนการบ้านในช่วงหลังเลิกเรียน และแจ้งข้อมูลให้ผู้ปกครองรับทราบเพื่อร่วมกันพัฒนานักเรียน การนำผลการเรียนไปพัฒนาการสอนและพัฒนาหลักสูตร มีฝ่ายวิชาการเป็นผู้รับผิดชอบ นำข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและผลการวิเคราะห์ผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O - NET) ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตรแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกปีการศึกษา

การผลิต การใช้ การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดหาและผลิตสื่อและเทคโนโลยี พบว่า โรงเรียนทุกโรงเรียนกำหนดแผนงานพัฒนาสื่อการเรียนรู้ประจำปีการศึกษา มีการสำรวจความต้องการใช้สื่อการเรียนรู้เป็นประจำทุกปีการศึกษาเพื่อวางแผนในการจัดซื้อให้ตรงตามความต้องการของครูผู้สอนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีการจัดอบรมการผลิตสื่อและนวัตกรรมโดยผู้เชี่ยวชาญเป็นวิทยากรอบรมในระหว่างปิดภาคเรียนที่ 1 และส่งครูผู้สอนเข้าอบรมกับหน่วยงานภายนอกในการผลิตและการใช้สื่อการเรียนรู้เพื่อพัฒนานักเรียน หลังจากการอบรมมีการติดตามผลการผลิตสื่อการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนสื่อการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้

การใช้และพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ส่งเสริมครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้ใช้สื่อที่ผลิตอย่างคุ้มค่า จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนการใช้สื่อการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนจัดทำขึ้น มีการใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย เหมาะสมกับความสนใจของนักเรียน และตรงตามเนื้อหาของผู้สอน

ระบบการให้บริการ การใช้ และการบำรุงรักษาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนทุกโรงเรียนมีห้องสื่อการเรียนรู้ จัดทำระบบการยืม-คืน จัดทำทะเบียนสื่อการเรียนรู้และอุปกรณ์ต่างๆ มีการแจ้งระเบียบการให้บริการให้ครูผู้สอนทราบ มีผู้รับผิดชอบดูแลการยืม-คืนอย่างเป็นระบบ และมีการตรวจสอบสภาพหลังการใช้งานเพื่อการบำรุงรักษา

การขยายผลการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนแต่ละโรงเรียนดำเนินการแตกต่างกันโดย บางโรงเรียนมีการผลิตสื่อที่มีคุณภาพและขยายผลการใช้สื่อการเรียนรู้ภายในโรงเรียน และดำเนินการขยายผลการจัดทำสื่อการเรียนรู้ของครูผู้สอนไปยังผู้ที่สนใจภายนอก โดยเผยแพร่ผ่านทางเว็บไซต์ของโรงเรียนในลักษณะบทเรียนสำเร็จรูป บางโรงเรียนมีการแลกเปลี่ยนการใช้สื่อการเรียนรู้ การประดิษฐ์สื่อที่ส่งเสริมการเรียนรู้เฉพาะเรื่องในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ระหว่างครูผู้สอนระดับชั้นเดียวกัน ส่งครูและบุคลากรเข้าอบรมร่วมกับหน่วยงานภายนอก มีการขยายผลการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้นอกสถานศึกษา โดยโรงเรียนเป็นศูนย์ฝึกอบรมย่อยหลักสูตรการอบรมเชิงปฏิบัติการในการจัดการเรียนการสอนด้วยชุดอบรมครูทางไกล บางโรงเรียนมีการจัดอบรมแลกเปลี่ยนการใช้สื่อการเรียนรู้แก่ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกัน และต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ ขยายผลสู่ภายนอกโดยจัดทำจุลสารและเป็นแหล่งศึกษาดูงาน

การจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียน

การจัดกิจกรรมส่งเสริม แลกเปลี่ยนการเรียนรู้ให้นักเรียนได้แสดงออกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนทุกโรงเรียนจัดกิจกรรมชมรมให้นักเรียนเลือกเรียนตามความสนใจ โดยสำรวจความสนใจของนักเรียนแต่ละปีการศึกษาเพื่อนำข้อมูลมาจัดกิจกรรมชมรม มีการจัดการเรียนการสอนแบบโครงการจากความสนใจของนักเรียนและเปิดโอกาสให้นักเรียนทำกิจกรรมและแสดงความสามารถตามโอกาสกิจกรรมวันสำคัญต่างๆของโรงเรียน

การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พบว่า โรงเรียนแต่ละโรงเรียนดำเนินการแตกต่างกันโดยบางโรงเรียนโครงการและกิจกรรมต่างๆ ทั้งที่จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี และโครงการเฉพาะกิจที่จัดขึ้นให้นักเรียนเข้าร่วมโครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ บางโรงเรียนจัดเป็นกิจกรรมนักเรียนร่วมกับกิจกรรมลูกเสือ และเนตรนารี มีฝ่ายกิจการนักเรียนเป็นผู้รับผิดชอบ มีกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดโดยจัดเป็นโครงการในห้องเรียนมีครูประจำชั้นเป็นผู้รับผิดชอบ บางโรงเรียนจัดกิจกรรมและโครงการร่วมกับการจัดการเรียนการสอนในหน่วยการเรียนรู้ จัดเป็นกิจกรรมตามโครงการและกิจกรรมวันสำคัญของโรงเรียน และกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิต เป็นงานในหน้าที่กิจวัตรประจำวัน

การจัดกิจกรรมแนะแนว พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่จัดกิจกรรมแนะแนวร่วมกับการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน โดยมีครูประจำชั้นเป็นผู้รับผิดชอบ กิจกรรมที่จัดมีเป้าหมายเพื่อพัฒนานักเรียนในเรื่องระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ มารยาท รวมถึงแก้ปัญหาต่างๆของนักเรียน โดยใช้กิจกรรมที่มีความหลากหลายและเหมาะสมกับวัยของนักเรียน มีการบันทึกเพื่อประเมินผลและแก้ปัญหา

การจัดบริการและสวัสดิการต่างๆเพื่อช่วยเหลือนักเรียน พบว่า โรงเรียนแต่ละโรงเรียนดำเนินการแตกต่างกัน บางโรงเรียนช่วยเหลือและแก้ปัญหาของนักเรียนเป็นรายกรณี โดยครูผู้สอนทำงานร่วมกับครูประจำชั้นและครูแนะแนว มีการทำวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหา มีการจัดสอนซ่อมเสริมให้แก่เด็กนักเรียนในกรณีที่นักเรียนมีปัญหาการเรียนรู้ บางโรงเรียนจัดเป็นโครงการเพื่อให้ความช่วยเหลือนักเรียน เช่น โครงการคลินิกภาษาเพื่อแก้ปัญหานักเรียนที่มีพื้นฐานทางภาษาที่อ่อนทั้งทักษะการอ่านและการเขียน โครงการเรียนร่วม

สำหรับนักเรียนที่ต้องการการดูแลเป็นพิเศษร่วมกับมูลนิธิภายนอก โครงการเยี่ยมบ้านนักเรียนภาคเรียนละ 1 ครั้ง โครงการมอบทุนการศึกษาให้นักเรียนที่มีผลการเรียนดีแต่ขาดแคลนทุนทรัพย์ บางโรงเรียน มีการจัดทำแผนการเรียนรู้รายบุคคล (IEP) ให้แก่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นรายบุคคล

การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้

ห้องสมุด และการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรักการอ่าน พบว่าโรงเรียนทุกโรงจัดบริการห้องสมุดแก่นักเรียน ครูผู้สอน บุคลากร และผู้ปกครอง จัดทำระบบการยืมคืนหนังสือ มีโปรแกรมการสืบค้นรายการหนังสือ รายงานสถิติการใช้ห้องสมุด สถิติการยืมคืนหนังสือ มีชั่วโมงเรียนวิชาการใช้ห้องสมุดในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จัดกิจกรรมชมรมห้องสมุดให้นักเรียนที่สนใจเข้าร่วมชมรม จัดโครงการส่งเสริมให้นักเรียนรักการอ่าน จัดกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานภายนอก เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรักการอ่าน

ห้องปฏิบัติการต่างๆ มีจำนวนเพียงพอ และใช้ประโยชน์คุ้มค่า พบว่าโรงเรียนทุกโรงมีจำนวนห้องปฏิบัติการที่เพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน เป็นแหล่งส่งเสริมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ โดยมีผู้รับผิดชอบในการจัดการดูแลอย่างเป็นระบบ

การจัดมุมและแหล่งส่งเสริมการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่จัดมุมส่งเสริมการเรียนรู้ในห้องเรียนทุกห้อง มีบอร์ดความรู้ และบอร์ดแสดงผลงานนักเรียนหน้าห้องเรียน จัดมุมหนังสือสำหรับส่งเสริมการอ่านในห้องเรียนจัดป้ายนิเทศประชาสัมพันธ์ข่าวสาร กิจกรรมต่างๆ แหล่งส่งเสริมการเรียนรู้นอกห้องเรียนจัดสภาพแวดล้อมโดยขึ้นอยู่กับพื้นที่และบริเวณของแต่ละโรงเรียน ซึ่งแต่ละโรงเรียนมุ่งเน้นการจัดสภาพแวดล้อมนอกห้องเรียนเพื่อเป็นแหล่งการเรียนรู้ของนักเรียน

การจัดสภาพแวดล้อมที่ดีภายในบริเวณสถานศึกษา พบว่าโรงเรียนทุกโรงมีการจัดสภาพภูมิทัศน์ที่เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา เน้นการจัดสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการบริหารจัดการหลักสูตรและงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนที่ได้รับรางวัลพระราชทาน มีข้อควรอภิปรายและข้อเสนอแนะดังนี้

การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนทุกโรงมีการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา ชุมชน สังคม และท้องถิ่นเพื่อนำผลมาวางแผนพัฒนาหลักสูตร ระบุเป็นแผนงานพัฒนาหลักสูตรประจำปี โดยรวบรวมข้อมูลความต้องการจำเป็นจากครู นักเรียน และผู้ปกครอง ด้วยวิธีการที่หลากหลาย และข้อมูลจากการวิเคราะห์สภาพการณ์ในปัจจุบัน ผนวกกับนโยบายการบริหารตามโครงสร้างของโรงเรียนมาใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของทาบ้า (อ้างถึงใน ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 2539) ประกอบด้วย 7 ขั้นตอนได้แก่ 1) วิจัยความต้องการ 2) กำหนดจุดประสงค์ 3) คัดเลือกเนื้อหาสาระ 4) จัดเนื้อหาสาระ 5) คัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ 6) จัดประสบการณ์การเรียนรู้ 7) กำหนดสิ่งที่จะประเมินและวิธีการประเมินผล

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนทุกโรงจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีคณะผู้บริหาร ผู้ปกครอง ครูผู้สอน และนักเรียนเป็นผู้ร่วมกำหนดเป้าหมาย ดังที่ กรมวิชาการ (2544) กล่าวถึงการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาต้องมีการเตรียมความพร้อมเพื่อ

สร้างความตระหนักแก่บุคลากร ซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง ชุมชน นักเรียน

การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินการใช้หลักสูตร โรงเรียนทุกโรงเรียนมีแผนงานนิเทศการสอนอย่าง ชัดเจน จัดทำเป็นโครงการนิเทศการสอนไว้ในแผนปฏิบัติงานประจำปี มีการนิเทศภายในและมีการเชิญ ผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกมานิเทศการสอนเพื่อให้คำแนะนำครูผู้สอน กำหนดช่วงเวลานิเทศการสอนภาคเรียน ละ 1 – 2 ครั้ง มีการติดตามผลการพัฒนาโดยหัวหน้างาน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่ากระบวนการนิเทศการสอนนอกจาก เป็นกระบวนการที่ช่วยเหลือครูผู้สอนให้พัฒนาด้านการสอน และครอบคลุมไปถึงการติดตามการนำหลักสูตร ไปใช้ของครูผู้สอน ดังที่ ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) กล่าวถึงบทบาทของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการนำ หลักสูตรไปใช้ ผู้บริหารมีหน้าที่ดำเนินการนิเทศ ติดตามการใช้หลักสูตรอย่างสม่ำเสมอ โดยใช้เทคนิควิธีการ และเครื่องมือที่เหมาะสม เพื่อปรับปรุงการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ และกระบวนการนิเทศที่ครูผู้สอนมีส่วนร่วม จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนไปในทางที่ดีขึ้น ดังที่ พรรณทรี โชคไพศาล (2553) ได้ให้ แนวคิดว่า การเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ พิจารณาแนวทางแก้ปัญหาที่เหมาะสม ทำให้ ครูผู้สอนเห็นความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงที่ต้องเกิดขึ้นจากความต้องการของตนเอง เป็นพฤติกรรม ที่ส่งผลให้ครูมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนไปในทางที่ดีขึ้น

การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ

ผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนทุกโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการคิดวิเคราะห์และลงมือ ปฏิบัติตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมวันสำคัญต่างๆของโรงเรียน สอดคล้องกับ ทิศนา ขัมมณี (2551) กล่าวว่า ในการเรียนการสอน นักเรียนจะต้องเป็นผู้จัดกระทำกับข้อมูลหรือประสบการณ์ต่างๆด้วยตนเอง อาจ จัดการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนปฏิสัมพันธ์กับสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ สิ่งของต่างๆ ข้อมูลต่างๆที่เป็น ของจริงและสอดคล้องกับความสนใจของนักเรียนโดยนักเรียนจัดกระทำ ศึกษา สำรวจ วิเคราะห์ทดลอง จนเกิดเป็นความรู้ความเข้าใจขึ้น นอกจากนี้ โรงเรียนทุกโรงเรียนมีการบูรณาการร่วมกับกลุ่มวิชาอื่นๆ โดยโรงเรียน ส่วนใหญ่สร้างความเข้าใจเรื่องการบูรณาการให้แก่ครูผู้สอนโดยจัดอบรมให้ความรู้ก่อนจัดทำหน่วยการเรียนรู้ ดังที่ กอบสุข คงมนัส (2551) กล่าวว่า สิ่งสำคัญที่ทำให้การจัดการความรู้ประสบความสำเร็จ คือ ความรู้ การ เรียนรู้ และการแบ่งปันความรู้ของบุคลากรในองค์กร

การพัฒนากระบวนการวัดและประเมินผลการเรียน

ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนทุกโรงเรียนมีการดำเนินการตามระเบียบการวัดประเมินผลหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 จัดทำคู่มือการวัดผล ประเมินผล ครอบคลุมทุกเรื่อง มีการประชุมชี้แจงแนวทางใน การวัดและประเมินผล สร้างความเข้าใจให้แก่ครูผู้สอน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า การชี้แจงแนวทางการวัดและ ประเมินผล จัดทำคู่มือการวัดและประเมินผล เป็นสร้างความเข้าใจแก่ครูผู้สอน ดังที่ Phil Race and Ruth Pickford :(2007) กล่าวว่า เมื่อครูผู้สอนเข้าใจระบบการวัดและประเมินผล รู้ปัญหาของการวัด ประเมินผล และการให้ข้อมูลย้อนกลับจะทำให้การวัด ประเมินผล และการให้ข้อมูลย้อนกลับเป็นประโยชน์ต่อการสอน และการเรียนรู้ นำไปสู่การวัดและประเมินผลการเรียนที่มีประสิทธิภาพ

โรงเรียนส่วนใหญ่มีระบบการรายงานผลการเรียนต่อนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อให้ นักเรียนทราบผลการทดสอบ มีการจัดทำเอกสารเพื่อรายงานผลการเรียนและพัฒนาการของนักเรียนให้ผู้ปกครอง ทราบโดยตรงทุกภาคเรียน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า การรายงานผลการเรียนต่อนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน นอกจาก

การรายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแล้ว ควรชี้แจงให้ผู้ปกครองทราบถึงการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนด้วย ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนเกิดการพัฒนาอย่างเป็นองค์รวมในทุกด้าน ทั้งด้านสติปัญญา สังคม และพฤติกรรม ซึ่งสอดคล้องกับ Peter F. Oliva (2013) ได้กล่าวว่า การจำแนกพิสัยการเรียนรู้ออกเป็น 3 ด้าน เป็นแนวทางที่นำไปสู่การสอนที่มีประสิทธิภาพ ครูผู้สอนควรพัฒนาและกระตุ้นให้ผู้เรียนพัฒนาไปตามระดับความสามารถในทุกด้าน

การนำผลการเรียนไปพัฒนาหลักสูตร โรงเรียนทุกโรงนำผลการเรียนไปพัฒนาหลักสูตรดำเนินการโดยฝ่ายวิชาการหรือผู้เกี่ยวข้อง แจกผลการวิเคราะห์ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและผลการวิเคราะห์ผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้ครูผู้สอนแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ทราบ เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจฉรา ยุทธมนตรี (2554) ที่พบว่า แนวทางในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรของโรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานครที่ผ่านการประเมินระดับดีมาก คือการนำผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) มาพัฒนาเป็นแนวทางปรับปรุงหลักสูตร

การผลิต การใช้ การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้

ผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนทุกโรงส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดหาและผลิตสื่อและเทคโนโลยี มีแผนงานพัฒนาสื่อการเรียนรู้ มีการสำรวจความต้องการใช้สื่อการเรียนรู้เป็นประจำทุกปี การศึกษา ดังที่ ใจทิพย์ เข็วรัตนพงษ์ (2539) กล่าวว่า การจัดบริการวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนเป็นหนึ่งในงานบริหารหลักสูตรเพื่อให้การดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตรเป็นไปตามเป้าหมายโดยผู้บริหารเป็นผู้สนับสนุน

การขยายผลการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ โรงเรียนแต่ละโรงดำเนินการแตกต่างกัน โดยบางโรงเรียนใช้กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ และจัดทำบทเรียนสำเร็จรูปเผยแพร่ผ่านทางเว็บไซต์ของโรงเรียน บางโรงเรียนส่งตัวแทนครู และบุคลากรเข้าอบรมในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการสอนและการใช้สื่อการเรียนรู้ร่วมกับหน่วยงานภายนอกและขยายผลจากการอบรมให้ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้ทราบ บางโรงเรียนมีจัดอบรมแลกเปลี่ยนการใช้สื่อการเรียนรู้แก่ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกัน และระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าโรงเรียนเอกชนมีประสิทธิภาพและความพร้อมในการจัดหา ผลิต และส่งเสริมครูผู้สอนในเรื่องการใช้สื่อการสอนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ การขยายผลจากความสำเร็จจึงเป็นสิ่งที่โรงเรียนเอกชนสามารถทำได้ หากจัดตั้งเครือข่ายโรงเรียนที่มีความสนใจและให้ครูผู้สอนหรือบุคลากรเข้าร่วมอบรมเพื่อแลกเปลี่ยน ช่วยเหลือและพัฒนาโรงเรียนที่เข้าร่วมโดยใช้โรงเรียนเอกชนเป็นฐานเป็นสิ่งที่โรงเรียนสามารถทำได้ และเกิดประโยชน์ยิ่ง ดังที่ บังอร สาคลาโคล (2550) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะวิชาชีพ คุณภาพชีวิตและเกิดองค์ความรู้ใหม่แก่ชุมชนอย่างต่อเนื่อง ช่วยเหลือการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น ทั้งของรัฐและเอกชนแลกเปลี่ยนข้อมูลวิชาการกับสถานศึกษาอื่นทั้งในและต่างประเทศ เป็นวิธีการหนึ่งที่ผู้บริหารนำมาบริหารงานวิชาการเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพแก่สถานศึกษา และ ธีชกร สุวรรณจรัส (2555) ที่กล่าวว่า การจัดตั้งเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกัน เป็นการเปิดโอกาสให้ครูเรียนรู้ร่วมกัน โดยการนำประสบการณ์ ความรู้ ความสามารถของแต่ละคนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ มีการประสานงานกับผู้ร่วมงาน ร่วมมือทำงาน มีประสิทธิภาพในการตัดสินใจวางแผน คิดค้นร่วมกัน เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่และแก้ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติงานต่างๆ

การจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียน

ผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนทุกโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยดำเนินการตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จัดเป็นกิจกรรมชมรมให้นักเรียนเลือกเรียนตามความสนใจ โดยสำรวจความสนใจของนักเรียนแต่ละปีการศึกษาเพื่อจัดกิจกรรมชมรม และมีการจัดการเรียนการสอนแบบโครงการจากความสนใจของนักเรียน สอดคล้องกับ เบญจวรรณ กี่สุขพันธ์ (2549) กล่าวว่า วิธีการสอนแบบโครงการเป็นการบูรณาการให้นักเรียนได้เชื่อมโยงระหว่างห้องเรียนกับโลกภายนอก เป็นลักษณะการแสวงหาความรู้ด้วยการสร้างจุดสนใจจากการค้นพบ และแก้ปัญหาด้วยตนเอง สามารถนำไปใช้จัดการเรียนรู้ได้ทุกระดับ ทุกกลุ่มสาระวิชาในลักษณะเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม

การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้

ผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนทุกโรงเรียนจัดบริการห้องสมุดแก่นักเรียน ครูผู้สอน บุคลากร และผู้ปกครอง โดยมีแผนปฏิบัติงานห้องสมุดประจำปี จัดกิจกรรมที่ระบุดำเนินการในการจัดเรียนการสอนในชั้นเรียน จัดกิจกรรมชมรมห้องสมุดให้นักเรียนที่สนใจเข้าร่วมชมรม จัดโครงการส่งเสริมให้นักเรียนรักการอ่าน จัดมุมความรู้ในห้องสมุด รวมถึงจัดกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานภายนอกเพื่อส่งเสริมการรักการอ่าน สอดคล้องกับ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543) กล่าวว่า นอกจากห้องสมุดจะเป็นแหล่งส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า ส่งเสริมนักเรียนในด้านการเรียนการสอน ห้องสมุดสามารถจัดกิจกรรมอื่นๆ เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าและการอ่าน การจัดห้องปฏิบัติการต่างๆ โรงเรียนทุกโรงเรียนมีห้องปฏิบัติการที่มีจำนวนเพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ มีผู้รับผิดชอบในการจัดการดูแลอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับ ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2556) ที่กล่าวว่า การเรียนการสอนในบางรายวิชาอาจต้องมีห้องพิเศษ เช่น ห้องเรียนศิลปะ ห้องเรียนวิทยาศาสตร์ ห้องปฏิบัติการการงานอาชีพและเทคโนโลยี ห้องเรียนภาษา เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

ข้อเสนอแนะสำหรับโรงเรียน

1. โรงเรียนเอกชนสามารถเป็นต้นแบบในด้านการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการโดยพัฒนาครูผู้สอน ให้มีความสามารถและเป็นผู้ดำเนินการใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน การผลิตสื่อการสอน สร้างนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ เพื่อเผยแพร่ข้อมูล องค์ความรู้ ขยายผลให้แก่โรงเรียนในเครือหรือโรงเรียนที่สนใจ เพื่อร่วมสร้างและพัฒนากิจการการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. โรงเรียนเอกชนสามารถเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ในการบริหารวิชาการ การพัฒนาหลักสูตร แนวคิดคิดในการจัดการเรียนการสอน หากอาศัยความร่วมมือและการดำเนินการร่วมกับโรงเรียนในต่างประเทศ เพื่อร่วมกันพัฒนาศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนให้สูงยิ่งขึ้น และก้าวไปสู่ความเป็นผู้นำและแบบอย่างในการจัดการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของโรงเรียนที่ได้รับรางวัลพระราชทาน
2. ควรมีการวิจัยการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กรมวิชาการ. (2544). *แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กอบสุข คงมนัส (2551). *การศึกษาสมรรถภาพของนักบริหารจัดการความรู้ในองค์กรภาคเอกชน*. วารสารครุศาสตร์, 36(2), 118
- ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2539). *การพัฒนาหลักสูตร: หลักการและแนวปฏิบัติ*. กรุงเทพมหานคร: อลิ้นเพชร.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2556). *การพัฒนาหลักสูตร : ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพมหานคร: วีพรีนท์.
- ทิตินา แคมณี. (2551). *ลีลาการเรียนรู้ ลีลาการสอน*. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย: ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธัชกร สุวรรณจรัส. (2555). *การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ด้วยการเรียนจากประสบการณ์บนเครือข่าย เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างนวัตกรรมทางการศึกษาของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วารสารครุศาสตร์, 39(3), 43
- บังอร สาคลาโคล. (2550). *พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุททาสงคราม*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เบญจวรรณ กี่สุขพันธ์. (2549). *หลักสูตรกับการจัดการเรียนรู้*. กรุงเทพมหานคร: โครงการศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2543). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- พรรณทรี โชคไพศาล. (2553). *พฤติกรรมกรณีพิเศษที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสอนของครู*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศศิพันธ์ ตรยางกูร. (2546). *การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานโรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ในเขตกรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ส. (2555). *คู่มือประเมินสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- อัจฉรา ยุทธมนตรี. (2554). *การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานครที่ผ่านการประเมินระดับดีมาก*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

- Peter F, Oliva. (2013). *Developing the curriculum*. Boston : Pearson.
- Phil Race & Ruth Pickford. (2007). *Making teaching work : 'teaching smarter' in post - compulsory education*. Thousand Oaks, CA.: SAGE.